

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Capvt V. De Altari, ejusque ornatu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Ex quibus collige Maritum respectu uxoris, & uxorem respectu viri, ut etiam privignum respectu vitrici, & hunc respectu illius, licet comprehendantur sub nomine familiarium, & Domesticorum, sunt enim hi maxime de Familia Domini, non venire tamen ex Cast. lib. 2. sub nomine Consanguineorum, quia tales non sunt, sed affines: ceteros ergo remota affines, nisi forte de familia inveniantur, excludimus ab hoc privilegio.

40. Quod si contingat casus, ut Dominus habens Bullam non interfit Sacro, poterunt praedicti de Familia interesse, & satisfacere, imo etiam sibi celebrare facere in dicto Oratorio? Possent negant Rodriguez *ibid.* Henriquez *lib. 7. cap. 1. 3.* quia soli Domino, aliis autem nominis ratione Domini concessum est privilegium. Concedit Ludov. à Cruce *loc. cit. n. 5.* cum quibusdam junioribus tacito nomine, quia sicuti Dominus potest sibi celebrare facere sine familia non obtineat illud, Et, *ibi, in fine, & familia tua praesentia*: ita poterit familia sine Domino. Cujus ulterior ratio esse potest, quia cum Bulla non praescribat praesentiam Domini esse necessariam nec nos debemus praescribere, sed affirmare Pontificem voluisse concedere Familiaribus hoc indulgentiam ratione Domini habentis Bullam licet absentis. Utraque sententia est probabilis, & concedentem excipit etiam Calzop. *de Bulla Cruc. p. 6. n. 9.* citans Joannem Sala.

41. Adverte denique, quoties quis uti dicto Oratorio privato ad praemissa quae sunt ex privilegio, voluerit debere aliquas preces (sufficit etiam unum Ave) Deo porrigere, pro conservatione unionis Principum, etiamque victoria. Ratio est, quia sub hoc onere conceditur talis gratia à Pontifice, ut patet ex tenore Bullae. Omisso autem erit venialis ex Bardi *in expos. Bull. p. 2. tract. 2. cap. 3. sect. 5. §. 1. & 2.* quia res est ex se levis, nec invalidat concessionem, quia tale onus imponitur sub illa particula, *dummodo*, quae regulariter, modum, notat, non conditionem ex Barbosa *disp. 80. in edit. Rom. & Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 3. num. 2.* cujus quidem modi omisio, quando is modus adjicitur actui perfecto, (ut sit in casu nostro, prius enim à Pontifice conceditur perfectè privilegium praedictum, & deinde adjicitur, *Dummodo non vitiat, hoc est, non invalidat actum, seu concessionem.*

§. V. De violatione Ecclesiae, seu loci Sacrificij, ejusque Reconciliatione, remissione.

De tota hac re agam per occasionem *infra lib. 3. c. 6. §. 3.* ubi sermonem faciam de impedimento loci quoad faciendum Sacrum.

CAPUT V.

De Altari, ejusque ornatu.

Altare, quasi particularis locus est Sacrificij. De ipso Agitur, ejusque ornamentis, hic congruè, disputandum breviter est.

§. I De Altari.

Altare, sine quo sacrificare, peccatum est, sine dum mortale, duplex esse potest: Fixum, & Portatile, seu viaticum.

In Fixo, ut celebrari sine mortali liceat, saltem Tabula superior esse debet lapidea. Ita Coninch. *de Sac. q. 8. §. 1. n. 1. & 2. 8.* Fagund. *praecept. Eccl. lib. 3. cap. 22. n. 1. & passim.* Consecratur autem (ut & Portatile) vel ab Episcopo proprio, & Sede vacante, à viciniore, vel ab habente potestatem à Pontifice: Sic Gavant. *in Man. Episc. V. Altare, in addit. num. 4.* citans Rodriq. quae tamen quamvis raro concedatur Sacerdoti Episcopo inferiori, concessam nihilominus vidisti; obiter, *supra cap. 1. §. 2. n. 5.*

Part II.

2. Nota autem in Ecclesiis non consecratis quemlibet Presbyterum erigere, & destrueret posse Altare non consecratum: Sic Azor. *p. 1. lib. 10. c. 27. §. 6.* ex Sacri. Canon. Lezana *V. Altare, n. 12.* ex consecratis in consecratis, nullo stabile (ut notat Barb. *l. mox citando, n. 3.* posse erigi; vel destrui Altare sine Episcopi consensu. Notat item Barbol. *de jure univers. lib. 2. c. 7. num. 12.* in Ecclesia non consecrata, non esse Altare) sane fixum consecrandum, sine Summi Pontificis licentia.

3. Portatile, ex lapide unico consecraro, constare oportet. Sic item citati, & *passim*: esto ligno undique circumdatis, ad faciliorem conservationem, vel ad ornatum, possit: modo tamen lapis inclusus sit tantus, ut majorem partem Calicis, & Patenae capiat, hoc est: ut super illum, Calix, & Patena sustentari queant: quo casu supra lapidem, & non supra lignum curari debet, ut Calix, & Patena ex majori ipsorum parte collocetur: licet id non esse ferupulosè curandum, modo non sit periculum lapsus, rectè monent Suarez *de Sacram. disp. 81. sect. 5. §. 2. dicens ergo, sine.*

4. Uslus talis arae consecratae, est, ut Calix, & Patena, sicuti dictum est, & etiam particulae, si quae sunt consecrandae, non solum sint super ipsam, tempore consecrationis, verum etiam, ut *ibid.* sint, usque ad Communionem Sacerdotis: cum enim, etiam & particulae praedictae pertineant ad Sacrificium, quod tunc peragitur, & super Aram, & usque ad perfectionem Sacrificij, coram Sacerdote, persistere, rite debent, de qua re vide quae dicam *infra lib. 2. cap. 5. §. 2. n. 12.*

5. Nota denique, quod in eo Altari, quo proprius Episcopus celebravit (*cantavit*, habet textus *cap. in Altari, de Consecr. dist. 2.*) eodem die, non licet celebrari ab alio inferiore Sacerdote sine licentia, saltem tacita, ejusdem: Ita Gavant. *in Man. Episc. V. Alta. n. 28.* videtur tamen hic Canon in desuetudinem abiisse, nam propterea standum esse consuetudini ejusque loci, rectè notat Lezana *C. Altare, num. 13.*

An ara ex duobus Lapidibus unitis construi, vel refici possit.

6. Fabricavit quidam ex duobus Lapidibus infertis in duabus ligneis tabellis Aram, ita invicem colligatis, ut instar libri, clauderentur, & aperirentur. Dixi, nequam eo uti ad Sacrificium licuisse. Ita Vasq. *de Sacram. disp. 2. c. 2. n. 16.* Fagund. *1. Eccl. praecept. lib. 3. c. 122. n. 9.* Ratio fuit, quia non fuisset unus Lapis, unam Christi personam significans. Adde quod fuisset contra omnium Ecclesiarum consuetudinem.

7. Quid, si pars lapidis non consecrati addatur seu inferatur parti Arae consecratae: Dico cum Delugo *de Sacri. disp. 20. sect. 2. n. 68.* partem additam non fieri consecratam, quia pars addita non facit unum physicè continuum cum consecrata: Ara enim, ut modo dixi, debet constare ex uno & simplici Lapide, unam Christi personam significante. Quare, nisi pars consecrata tanta sit, ut sustentare Calicem, & Patenam, possit, uti ea non licebit, praetextu quòd modo dicto, fuerit refta.

8. Scio, quod si affluatur frustum ferici non benedictum; planetae, v. g. benedicta, tota planeta erit benedicta, idemque, si parum aquae, vel olei infundatur in aqua benedictam, vel oleum consecratum; at in casu nostro, quia requiritur dicta unitas physica, idem dicere non possumus.

An in Ara debeant condi Reliquia Sanctorum.

9. In consecratione altaris solent recondi in ejus sigillo, sacrae Reliquiae. Sigillum, seu, ut etiam vocant, Sepulchrum, hac in re est parvulus ille locus in ipsa mensa, vel basi Altaris, seu Arae, in qua includuntur Reliquiae; nam propterea Sacerdos, in ipso Missae introitu osculans Altare, dicit, *Oramus te Domine per merita Sanctorum, quorum reliquia hic sunt.* &c. Dubitatur ergo, an hoc quod fieri solet, ita soleat, ut deficientibus reliquiis, legitima non sit Altaris consecratio?

10. Dico, non requiri cum tanto rigore reliquias, Ita Vasq. de Sac. disp. 233. c. 2. n. 17. Suar. de Sacrif. disp. 81. sect. 5. §. 3. additur, sine, Coninch. de Sac. q. 83. art. 4. d. 2. n. 241. Ratio est, quia, ut expendit Coninch. *ibid.* non habemus clarum textum tantam necessitatem requirerentem. Adde consuetudinem in contrarium rationaliter eo fundatam, quod, non semper in promptu, pro tanta Altarium multitudine ad sint sacra reliquia, sacerdos ergo cum dicit *Quorum reliquia hic sunt*, ideo dicit quia, de more, solent illi adesse reliquia: sicuti dicit *Dominus vobiscum*, & *Orate fratres*, etiam, solo uno præsentem: quia scilicet de more multi solent adesse.

11. In defectu reliquiarum non posse includi particulam Sacrae Eucharistiae, certum est ex Vasq. l. c. n. 18. quod quid dicat Ioan. Andreas, & Durandus apud Vasq. *ibid.*

Quando amittat consecrationem Altare, ita ut, illo uti ad Sacrificium amplius non possimus.

12. Si sit fixum, hoc est, consecratum, ut totum, & ut integrum Altare stabile, amittit consecrationem, vel per enormem fractionem, vel per solam amotionem à basi, cui est lapidea tabula affixa cap. *quod in dubiis*, & cap. *lignis, de consecr. Eccles.* si sit portatile, seu mobile, hoc est consecratum, ut tabula lapidea separata à reliquo materiali Altari, tunc consecrationem amittit, quando ita frangitur, ut illi non valeat superponi Calix, & patena, saltem ex majori parte ipsorum. Ita Coninch. loc. cit. D. Iugo de Euch. disp. 2. sect. 2. n. 67. Ratio utriusque dicitur est, quia in priore casu amittit formam, sub qua Altare consecratum fuit, (fuit enim consecratum ut stabile) in posteriore fit inceptum ad Sacrificium iuxta supradicta c. 1. §. 5. n. 1. & c. 3. §. 3. n. 1. in simili.

13. Probabilissimum item puto cum S. V. Altare. Suar. de Sacram. d. 81. sect. 5. par. 6. Tertio additur, Aram non amittere consecrationem, si ea integra remanent, dissolvatur à ligno, cui forte inserta erat, quia lignum non apponitur lapidi, nisi vel ad ornamentum, vel frequentius, ad custodiam.

14. Nec item violabitur, si Ara cornua, quæ sacro Chrismate in ejus consecratione inunguntur, etiam omnia frangantur, modo pars restans sufficiat ad sustentandum Calicem, & Patenam. Ita Delugo. 20. de Sac. sec. 2. n. 75. Ratio est; quia per illam unctionem non cornua solum consecrantur, sed tota Ara; quare, si pars ad Sacrificium remanet, consecrata remanet.

15. Quid si frangatur Sigillum, & Reliquia amoveantur? Puto, non violari, apto interim remanente lapide ad Sacrificium. Ita Delugo. loc. cit. Coninch. q. 83. de Sac. art. 3. d. 2. n. 240. S. V. Altare, Castrop. de Sac. disp. unica p. 9. n. 6. Cum enim nos, modo n. 10. dixerimus, ejusmodi Sigillum, seu Reliquias non esse de necessitaria forma, consequenter hæc dicimus, per talem amotionem, nequaquam violari. Hæc scripsi in prioribus Editionibus, sed inventio nunc contrarium fuisse declaratum à Sacra Congr. Rituum apud Barbof. in sum. Decis. Apost. V. Celebrans n. 2. quæ vult Aram subreptis Reliquiis, etiam si fracta non fuerit, debere iterum consecrari.

16. Si in domo nostra Professa Panormitana, & alibi, aliquæ Arae portatiles, tam latæ, ut Altari octo vel novem palmorum superimpositæ, totam superficiem ejusmodi Altaris superficiem adæquant. Cum ergo hæc separatim ab Altari fixo consecratæ fuerint, ut omnes, qui tunc affuimus, vidimus, etiam si à dicto Altari removeantur, retinent consecrationem, quia vere Arae portatiles sunt, licet non sine magno duorum, vel quatuor virorum conatu portari queant. Insuper, si frangantur, etiam in tres, quatuor, plures partes, dummodo hæc capiant patenam & Calicem, non amittent consecrationem, & consequenter poterimus iis in pluribus Ecclesiis uti ad celebrandum, sicuti in simili de cingulo diximus, c. 3. §. 3. n. 2.

§. II. De Mappis.

Altare debet esse, ex rubricis Missalis, & Mappis, seu Tobalis, præter Corporalem, peritior tabula coopertum. Vasquez de Euch. d. 81. n. 21. & Suarez de Sac. d. 81. sect. 6. par. 6. Dicunt sufficere præter Corporale, duas: Præpositam, & Mappam, quæ sunt duplicatam.

Imo idem Præpositus *ibid.* sine, citans cunctum, & Azor, ait, non esse improbabilem sententiam dicentem, non peccari mortaliter ab eo, qui cum Mappa, præter ipsum corporale, Sacrum in mensa facit. Necessitas autem hæc erit propter partitionis mensurandam, sicuti in simili mensurandam c. 3. §. 1. n. 7.

Ex qua materia eas fieri oportet, dicam mox, & benedictæ, ex Suatio de Sac. loc. cit. & Layman. lib. 1. c. 6. n. 11. sine, cujus tamen contrarium docet Delugo. disp. 20. de Euch. sec. 2. n. 76. sed puto id ab ipso dicitur ex congruitate, nam ceterum *ibid.* n. 79. ipse docet, & nos infra dicimus, certum esse in mensa non omnia quæ in Rubricis Missalis exiguntur, esse obligationem gravem, nisi aliunde conetur, & benedictio Mapparum exigatur.

Immo, satis benigne, Layman. d. 10. §. 7. n. 11. sine citans Azorium & S. a, affirmat, posse hanc partem mundam profanam non benedictam ad ornandum altare, pro celebranda Missa, ab usu benedictæ, & finito Sacro, reddi ad usum profanum. Ratio est, (inquit) quia de harum Mapparum benedictione nihil in jure sancitum est.

§. III. De Corporali, Palla, Purificatorio.

Corporale, ut & Palla, quæ est pars Corporalis, (olim enim, ut nunc etiam fit apud Ecclesias Orientales, cum parte Corporalis cooperiebantur) & in qua, si esset capax, posset consecrari; benedictæ esse omnino debent. Ita Delugo d. 10. de Euch. lib. 1. c. 2. n. 75. Nec serica sunt, vel alterius materie, sed linteæ (sic idem & passim) & quidem alba, nisi quod corporale in extimis partibus, & Palla in parte superioribus, quæ Calicem non tangit, ex quacunque pretiosa materia vel colore ornari potest. Sic Layman. l. 5. Tr. 1. c. 2. n. 12. paragr. sexto.

Quantum fuit, an Corporalis, Palla, Purificatorium (& eadem quæstio esse potest de amictu, Albas, & Mappis, quæ linteæ esse debent) legitime fieri, ex Cannabe, vel ex Gossipio, possint.

Posse ex Cannabe certum mihi est, cum Annot. lib. 10. c. 28. q. 8. citante Tabienam, & Arnill. inquit, relax ex Cannabe censetur, in humana acceptatione, & ad usum, linteæ; iis enim, ad sternendas mensas, & ad interiores tunicas communiter utimur, ad quarum similitudinem Mappas, Albas, & prædicta assumptæ Ecclesiæ.

Maius dubium est de Gossipio de quo tamen, ut habet Azor. loco citato, Plinius (lib. 19. cap. 1.) testatur, Gossipio fieri lina xylina: quod si ex eo sunt, linteæ esse hoc sufficit. Ita Azor, & quidem probabiliter, legitime Corporali, id quod propter paritatem rationis de prædictis dici recte potest.

Confirmo proferendo verba Plinij Superius prædicti, qui Gossipion vocat, plures xylon, & ideo lina inde facta lina. Parvus est, similemque barbata micis deseri fructu, cujus ex interiore bombyce lanugo netur: nec ulla summa candore, mollitieque preferenda. Hæc Plinius, ubi non dicitur

Cap. V. De Altari, eiusque Ornatu. III

(hæc inde facta) lina ergo ex gossipio contexta sufficiunt, alio enim lino Cannabe, & Gossipium specie physica inter se differant, non differunt in hominum acceptione ulique vestium.

Nota item obiter, ætate Plinij, in eâ tantum regione creviffe xylon, nunc passim in Sicilia, & Italia colitur, & vulgare est, vocaturque *Cotone*, vel *bambace*.

§. IV. De Lumine.

Lumen requiritur. Ita Azor. Tol. Coninch. apud Bonac. de Eueb. d. 4. q. ult. p. 9. n. 31. saltem unum, sed ex congruenti consuetudine curandum est esse saltem duo, vel saltem unum si duo haberi non possint, imò si extinguatur ante consecrationem sine spe reaccendendi, dicere, vel prosequi Missam, etiam si necessaria ad dandum Infirmitati viaticum, nemini licet. Ita Fagund. 1. Eccl. præcept. l. 3. c. 22. n. 19.

2. An vero necessatio eiusmodi lumen ardere debeat, in candelâ cetæ, dobitant Doctores, sed probabiliter tantum Vasq. de Sac. disp. 23. c. 4. n. 25. alique apud Dian. p. 2. n. 147. §. 1. 45. & 67. De lugo disp. 20. de Eueb. sect. 2. 477. consentiunt, citra scandalum, & in casu necessitatis posse in adipe, vel sævo, seu etiam in lucerna olei.

Gradum necessitatis distinguere non explicant eò Layman. lib. 5. r. 5. c. 6. n. 17. sine, sed præciò scandalo, cui facile iri obviam potest, (si instruat Sacerdos astantes) pæso satis superque esse illam, quam de cærentia Sacerdotum velium minoris momenti sufficere, docuimus supra c. 4. §. 1. c. 4.

3. Tertius cereus accendendus in consecratione non requiritur, cum tanto rigore. Ita Delugo loc. n. 79. sine, quamvis enim Rubricæ Missalis illum exigant, non tamen omnia, ut modo §. 2. n. 2. innuimus, quæ in Rubricis ponantur, nisi aliunde grave præceptum colligatur, obligat sub peccato.

§. V. De Missali.

Requiritur & Missale. Sed qui memoriter scit ea, quæ dicenda sunt in Missa, idque sine mortali periculo errandi, non peccat, si sine illo celebret. Ita Delugo ibid. num. 38. quidquid aliqui dicant; sicuti nec peccat solus, qui cæteras actiones exhibendas in Missa videt, nec tamen videt legere si vel memoriter legenda sciat, vel à Sacerdote adiuvetur. Ita idem ibid. Furet Suarez de Sac. disp. 8. sect. 6. §. 4. requirunt; sine qui sic habet. Ac vero, ubi liber deest, & Sacerdos esset in infirmitate, ut moraliter non dubitaret, & posse omnia integrè dicere sine libro; an inquam, esset tunc peccatum ad facere, aliorum iudicio relinquo: nam ego propter multorum auctoritatem, licentiam dare non audeo, & aliunde suffraganter rationem peccati non invenio. Hæc Suarez. Sed iam Delugo loc. cit. licentiam concedit, dum absolutè docet in eo casu non peccari.

2. Ad id, quod docemus, facit, de quo, multis ab hinc annis, Caltanisseta in Patria mea; Patres aliqui ex nostra Societate disputant. Nemo est nomine Minianum, octo milliariis Italis à dicta Civitate distans, antecessissimis pratis undique circumseptum, & propter multitudinem incredibilem Damarum ibi impune palatium, tota Sicilia clarum. Adfunt ibidem magnificæ ædes, ad habitandum, nec deest Sacra ædes ad celebrandum. Ad hæc igitur vilenda convenerunt semel tres, vel quatuor Sacerdotes ex Collegio nostro, cui ego insignis, tunc præeram; & invenerunt ibi quidem totum instrumentum Sacrum, verum per incuriam, neglecto cuius, deest Missale. Quid ergo, uni ex illis magis celebrandi cupido, faciendum? Audi remedium. is, convocatis, sociis singulisque aliqua suggerentibus, scriptis integrè totum Canonem, & totam Missam de S. Maria in Sabbato illamque votivam (erat autem dies festus) sine periculo lapsus memorix, ex scripto, celebravit. Noluerunt cæteri scrupulosiores eo uti remedio, Pars II.

imò prolixam toto die disputationem cum ipso ne dicam contra ipsum, protenderunt, & cum domum redissent rem mihi, quasi illum Sacerdotem notantes, detulerunt. Sed certe cum vindicavi à calumnia, & ipsos potuisse sine scrupulo, eiusdem exemplum sequi, discretè propter dicta in præced. aliasque rationes, pronunciaui.

§. VI. De Cruce & Missæ requisitis circa Altare.

Apponitur & Crux, sed non cum tanto rigore præcepti; imò ab aliquibus docetur, Crucem non esse in Altari statendam, ubi servatur clausum in Tabernaculo Sanctissimum Christi Corpus: in quo enim loco adest, quamvis veluti sub cortina, ipse Dominus personaliter, alio signo ipsum representante opus non est. Ita Suarez de Sac. disp. 8. 1. sect. 6. §. 4. addere, alique, contrarium sentit, & quidem probabiliter Gavantus, quia Rubrica Missalis in omni Missa requirit adhibendam esse Crucem. Sed profecto, quando est exposita super Altare Sacratissima Eucharistia, sit certum, necessaria nequaquam esse Crucem, quia ipse Dominus Crucifixus palam est.

2. Olim inter Curiosos Rubricarum contentio fuit, an observetur Rubrica, quæ Crucem in Altare, dum sit Sacrum, exoptulat si adstet Crucis, vel Crucifixus effigies depicta in Tabula, vel pariete: Satis observari Rubricam affirmabant aliqui, quia iam adest Crux. Negabant alij quia, præter illam Iconem depictam ad parietem, requirerent, juxta Rubricæ apicem, aliam Crucem, super Altare inter candelabra, & ob oculos Sacerdotis, tum ad orandum, tum ad incensandum.

Dico, utrosque sensisse probabiliter; sed à me contra Gavantum in Rubricæ Miss. p. 1. tract. 20. lit. D. audiri libentius affirmantes. Neque enim eiusmodi requisita adhiberi debent, sub ritu metaphysico, & penè dicam pharisaico; sed morali, & humano. Quis autem moraliter amplius Crucem requirat, si Crucem habeat in prospectu (licet non inter candelabra) ad quam, & orare & incensare, & quælibet circa illam officia, exhiberi possit?

3. Venio ad cætera requisita. Pallium; quo in anteriore fronte ornatur Altare, Pulvillus ad sustentandum Missale, Candelabra, Bursæ, intra quas servantur corporalia, Velum, quo operitur Calix, manutergium, & quæ alia sunt eiusmodi, aliquantulum remota à factis actionibus, benedictione ut facto usui deserviant, nequaquam indigent: id quod, propter eandem rationem, de quibusdam vasis dicimus c. 1. §. 6. n. 6.

Insuper, ex pari, imò maiori ratione quam Layman supra notavimus §. 2. n. 3. quando aliquod ex his prædictis præstito in Ecclesia non est, id ex profanis, sed congruenter mundis, mutuo accipi ad sacrum Missæ Ministerium poterit, & deinde usui priori sine scrupulo reddi.

Denique Sylvester merito docet, non esse simpliciter necessarium, quod ante Altare sit ornatum pannis, seu pallio, nam aliqui, inquit, non utuntur hoc pallio vel propter præstantiam lapidis, vel propter paupertatem. Adderem ego, ne tamen sit irreverenter desortum. Pari modo non esse sub mortali necessarium pulvinar, id est Cussum, Cereum, campanulam pro tempor. quo elevatur Hostia, secluso contemptu, (& quando hæc haberi commodè nequeunt, ne sub veniali quidem) advertit Pericus l. 1. de offic. Sacerd. c. 8. dub. 8. n. 77.

CAPUT VI.

De tempore Sacrificij.

§. I. Quo die celebrari possit, ubi de Triduo hebdomadæ Sanctæ.

Quocumque die Sacrificium Missæ offerri licitè possit, præter feriam sextam hebdomadæ Sanctæ